

KNY-18-00414

DE
MATERIA VESTIMENTORVM MORBIFERA

DISSERIT

SIMVLQVE

VIRO CLARISSIMO DOCTISSIMO

GOTTHELF AVGVSTO
SCHVMMANNO

DRASCHWITIO CIZENSI

VTRIVSQVE MEDICINAE CAND. ET PHYSICO FORSTENAE
ET PFOERTENAE DESIGNATO.

SVM MOS IN ARTE SALVTARI HONORES

NOMINE

SOCIETATIS DISPVTATORIAE

SVB PRAESIDIO

VIRI EXCELLENTISSIMI EXPERIENTISSIMI

IOHANNIS GODOFREDDI
LEONHARDI

AA. LL. M. PHILOS. ET MED. DOCT. PATHOL. ET CHIRVRG. P. P. O.
ACAD. IMPER. NATVR. CVRIOS. COL. SOC. REI METALL. EXCOL.
SODAL. EXTRAORD. ET OEC. LIPS. MEMBRI HONORAR.

FLORENTIS

EX ANIMO GRATVLATVR

TRAVGOTT CAROLVS AVGVSTVS VOGT

GORSLEBA THVRING. ART. MEDEND. CVLT.

VITEBERGAE,

EXCVBIT ADAMVS CHRISTIANVS CHARISIYS.

MATTHEW VESTIMENTORVM MORIBUS
DIEBIS
270
GOTTFRIED AVASTO
SCHWANNING
SOCIETAS BAVARICA
SUB PRASIDIO
GOTTFRIED AVASTO
SCHWANNING
SOCIETAS BAVARICA
SUB PRASIDIO

KNY-18-00414

VILHELMUS
SOCIETAS BAVARICA

Vt omnia, quae agunt in corpus duplici modo laedere possunt; vel enim sua dum forma nocent et figura, mechanicas inferunt laesiones, vel mixtione et particularum subtilium acrimonia dum solvunt chemicam faciunt destructionem: sic uestes pariter ad corpus comprimendum afferunt et resoluendum. Illud *et forma* pendere *morbifera* iam alibi fuit demonstratum, hoc autem a materia produci insequentes ostendent pagellae. Duplici hic sumitur materia significatione, partim enim intelligimus ipsius amictus substantiam, quae esse potest coriacea, pilosa, fibrosa, i. e. e cortice macerato contorta; partim particulas notamus alienas a vestibus exceptas. Quo discrimine facto semper erit respiciendum ad substantiam seu materiam propriam et ad materiam peregrinam ab illa susceptam. Quo melius vero tractatio possit institui, pro limitum angustia, hoc erit ordine componenda, ut primo mentio fiat materiae per se quidem infontis, per accidens vero, tempore iniquo si corpus obtegit nocentis; deinde materia commemoretur ante praeparationem, quam tractabilitas exigit et decus, naturali quasi labe inquinata; postea afferatur materia noxia arte dum tingitur, ut colorem referat, et ungitur, ut odorem spargat, illata; porro damnum ut enumeretur quod vestimenta accipiunt ab usu quotidiano, et quod oritur a materia morbosa e corporibus aegrotis exspirata, et a sanorum exhalatione quidem orta, sed collecta, ut sit sa-

nitati detrimento; denique materia, rebus quae nos circumdant detrita et in vestimentis collecta vt adiciatur, ordo postulat. Vestimenta quamquam labis immunia et spurcitiei, non omnia omni tempore, conuenire, sed aetatis potius et anni tempora eorum selectum exigere, multi cum sanitatis periculo sunt edocti. Prima aetas quae mirum in modum celeri corporis incremento et lymphae nutritiae meabilitate ac fluiditate gaudet, vestes exigit, quae moderate fouendo plantam sustentant transpirationem: contra ea quae non a frigore defendunt, exhalatione cutis impedita, plurimum obsunt et incremento ^{a)}). Incrementibus autem annis, corporis inuolucra sunt mutanda, etenim pueritia, tantum quae virium collegit, vt membrorum vsum possit experiri, et pedibus incedere, et in cuius ipsius est positum potestate, motum humorum progressiuum accelerare e quo pendet intestini mutatio, sensim mutat vestitum calidiorem et respuit, idque tantum, quantum haec aetas aëris varietate tempestatisque est assuescenda. Quemadmodum vero infantia imbecilla et mollis, calidis est induenda vestibus, sic etiam senectus, e circuiu sanguinis, qui secretiones excretionisque tardat, languido, frigus et rheumatismis multum vexata, corpus vt calefacientibus obducatur, poscit. Pari ratione, aerae vicissitudinibus et coeli iniquitate si amictum accommodare neglexeris, punieris. Aut enim vestium materia, qualis est linea sericeaue, calorem non potest sustentare, siquidem asperitate caret, aut si est hirsuta, vt lanæa, veruntamen, raræ texturæ frigus facile transmittet. Grauem et densum amictum gerimus hyeme leuem et rarum, aestate: Ille non statim autumno, saepe sereno, necesse vt promatur, hic autem, tempore vernali valde mutabili, non protinus protrahatur. Potest etiam materia satis calida nocere, si quae sunt obtegendae partes, eas relinquit nudas, quod tamen vitium magis ad *formam* pertinet. Sic sensim sensimque ad meliora redimus quouis in tempore, dum aptis et comodis vitur auxiliis. Qui vero idoneam vestitus mutationem non curant, magno cum sanitatis detrimento *materiae vestimentorum morbiferæ* rationem esse habendam, fatebuntur. Nil enim magis nociturum iudicatur, ac si vestes aestiuas iusto citius induis, hyemales

^{a)} vid. ScRUZZI Dissert. de vestitus ratione ad valetudinem §. 7. B.

males aequo tardiut imponis ^{b)}. Caute HORATIVS: Matutina parum
cautos iam frigora mordent ^{c)}.

Materia vero vestitus sanitati damno potest esse per miasma
e loco, vbi innascitur, exceptum et quasi innatum. Hic sermo inpr-
mis erit faciendus de lana, siquidem sericum multoque magis linum
eiusmodi contagij sunt immunia, neque hoc loci, quo progerminat,
vllum agnoscit venenum. Lanam et pilos, animalium velleribus de-
cerptos, vel cum his simul gerimus, sic vt pellibus molliores factis et
vario additamento praeparatis, corpus accingamus, vel detonsos aut
eradicatos, ex animantibus sanis vi necatis et morbis exanimatis, post-
quam neti sunt et in fila contorti, in pannos teximus, vt apta prae-
beant integumenta. Lanam et pilos esse partem corporis animalis, ce-
leteriter quae increscat, quotidie obseruatur. Largior et densior videtur
in animalibus bene pastis et reliquum sanis. Ad subitaneum incremen-
tum, humorum copia confert, inde etiam oves, quarum vberibus
manus lac non expressit, densa filua lanea sunt obiectae prae iis, qua-
rum papillas digiti stringunt. Pilorum vero incrementum et nutrimentum
ex humoribus oriri, structura probat, cuiusuis crinis pars infima
et quasi fons est bulbus seu cauum illud vesiculae simile sub cute
haerens vasis et neruis tenerrimis intertextum, cui insiluit truncus cutim
et cuticulam perforans, quae est vagina succo colorato impleta quem
haec filamenta excauata et cylindrica infugunt. E quibus apparet, iam
structuram pilorum et lanae ad humores aegrotos imbibendos esse ido-
neam, cui se adiungit experientia, qua saepius videmus animalium et
hominum pilos desfluere, ex acrimonia succorum partem lymphaticam
destruente. Accedit quod superficies pilorum est aspera, indeque
particulae venenatae ex aere exceptae firmiter inhaerent. Vexat oves

A 3

inter-

b) IOH. FERH. KNOLLS Anmerkungen aus der Arzneygelahrtheit, erstes
St. p. 15. FRID. HOFMANNI M. R. S. T. I. p. 453. BOERHAVIUS in
praelectionibus T. VI. §. CXXI. RICHTERI opusc. medic. Vol. II.
p. 394. HIPPOCR. de Diata III. Op. T. I. p. 247. IAC. KEIL in Medic.
statica Brit. p. 10.

c) Satyr L. II. Sat. VI. v. 45.

interdum morbus scabiei quam homines moleste ferunt, similis, germanice *die Raude*, dictus, semper cum pilorum seu lanæ rarefactione et exstirpatione coniunctus. Cum vero materia scabiosa acris sit et valde subtilis, omnino corpori ab eiusmodi insalubri integumento inuoluto damnum importari iudicatur ^{d)}. Pari incedit passu alter morbus, prioris efficacitati nociuæ non cedens, nimirum variolæ, quas in corpora ouium nec mitius agere, quam in humana, et de huius exanthematis vestimenta inquinantis, et per hæc corpora antea pura corruptentis, diffusa propagatione, satis constat. Quibus damnis innatis fusius fere quam paginæ contractæ concedunt, commemoratis, ad noxas progredi licet e præparatione illatas. Etiam si præterea pelles sollicitè, vt omnes deponant sordes, a pellionibus in usum vestitus purgatae præparantur: tamen inter ipsam tractationem nouam labem accipiunt, non statim emendandam. Vt enim, prouti constat, vellera lana adhuc obfessa emolliantur et squalor abstergatur ac reliquiae corporis carnosæ, quod illa antea replebat, calx adspargitur sal et hordeum, grossiuscule tritum, et his omnibus aqua largiter infunditur. Extractæ deinde et siccatae pelles, pulsatione, iactatione, quassatione equidem agitantur, quo particulae peregrinae eliminantur: tantum vero abest vt omnes possint remoueri, vt potius firmiter inhaerentes, præsentia sua per odorem graueolentum et aduersum indicata, noceant ^{e)}. Multum quoque molestiæ huius indolis vestimenta præpterea inducunt, quod difficilius lotionè mundantur. Hactenus de pellibus nunc lana proferatur his detonsa. Antequam lana ducitur a variis hominibus vario modo tractatur qui fere omnes inquinant, dum maculas pristinas abstergere student, nouas addunt, et sic malo malo medentur. Quo facilius carminetur, oleo inungitur hunc in usum plerumque rancido, et a carminibus calefactis simul calido, quod primum tantum diffundit odorem nauseosum, quantum est spatium aedificii, quod opifices includit; deinde vestibus se insinuat, penetrat ad cuticulam, hancque vnguine quasi

d) vid. RICHTER l. c. Vol. II. p. 391. & 392. SCHULZ l. c. p. 25.

e) vid. RAMAZZINI *Abhandlungen von den Krankheiten der Künstler und Handwerker, neu bearbeitet und vermehrt von D. ACEREMANN. Sten-dal 1780.*

quasi tenace obferit, vt pori exhalantes claudantur. Quod si hac vnica modo tractatione lana perniciofa esset, statim quaerimoniis finem imponere possent lanae opifices, accedunt autem plura mala illas arguentia quae pannifices perpetiuntur et panni tonfores. Qui inprimis tum propter oleum quod adhaeret, tum propter fibrillas minutissimas, quae decidunt, sunt Scabiei abnoxii, quae etiam ad Sartores transit pannos, vt vestes formentur, consuantes ^{f)}). Inprimis etiam tibialium textores quibus ex fibrillarum, fauces obsidentium irritatione, appetitus auferitur, cui succedit vomituritio, ophthalmias experiuntur eadem de causa. Praeterea quoque Scabies horunce apificum pertinaciter sanationi resistit. Dices haec omnia de lana non purgata et lixiuio-elota tantum valere, tuncque omnino, si, experientia comprobante, per lotionem omnis contaminationis simul fieret immunis, limitibus, quae propasita sunt, angustioribus essent circumscribenda. At cum lana difficilius mundetur, quam putant, et praeter reliquorum vestimentorum materiam venenum acseptum pertinacius retineatur ^{g)}) paullo firmius nostra stabit sententia. Descendam nunc ad materiam qua lanam spurcam purgant, simulque denuo polluunt. Vt lana et pannus condidior spleudeat pannifices adhibent vrinam non recentem, sed in vasis collectione parca inueteratam et putrefactam. Foetorem vero tantum haud raro emittit vt iam a limine homines, qui domum incolunt, prodat. Neque minus vrina humana vtuntur tinctorum et ad purificandos pannos, et tingendos, id etiam moris non nostris solummodo temporibus inualuit, sed iam veteribus PLINIO teste ^{h)}) notum erat. Morbus autem, quos tam pestiferi halitus procreant, primo pulmones petunt, quorum valetudo aeri quem imbibunt, sese valde accommodat, odeo vt dicere fere possis, qualis aer, talis pulmo. A pulmonibus tetri isti halitus excepti sanguini quoque inferuntur, cuius e corruptione manifesto prodeunt cachexiae, idque eo facilius cum pori etiam cutanei eundem vaporem

f) RAMAZZINI p. 278.

g) PETER FRANK *System einer vollständigen medicinischen Policey. Dritter Theil p. 771.*

h) Hist. nat. L. XXVIII. 6.

porem infugere coguntur. Videtur quidem linum extra omne damnum positum, quod inducere posset hominibus, est tamen molestia recitanda, et ansa, quam praebet morbis contagiosis. Ipsum linum, inquit DIMERBROEK ^{f)} dum praeparatur pestilentem auram valetudini aduersam spirare turba auctorum testatur. Hinc multis locis lege cautum est ne maceretur linum vbi pecudum greges et armenta aquantur. Tanto enim foetore et putredine aqua corrumpitur, vt suas incolas, intellige pisces, enectos in superficie ferat. Linum per carmen tractum, vt in fibrillas subtiles diuidi possit, valde nocet imprimis pulmonibus, quos vehementer affectos ii sentiunt, quibus ex lini praeparatione vicitus paratur. Fila linea quoque a textura noxam trahunt. Textores massa pultacea, quo telam laevigent, et firment, illam illiniunt, hinc praeter odorem aduersum etiam puluis detritus et dispersus nocet. Leuius tamen est periculum, quod venit ab lino, quam quod surgit e gossypo. Quod dum pectinibus perstringitur, amittit fibrillas admodum leues et volatiles, quae, dum inspirando inducuntur pulmonibus asthmatis femina illis inspergunt, et oculos sollicitando ophthalmiis praebent occasionem. Lintea, quia facilius mundari possunt prae lana laudantur, attamen secundum RICHTERVUM ^{h)} recens lota indusia ex saponis lixiuio aliquid incommodi contrahunt, superatum tamen a colore illo caeruleo quem lotrices amylo intermiscunt, nimirum sinalta quae conflatur e cobalto arena et cineribus clauellatis, quam etiam RAMAZZINI saepius citatus, reprobatur. Ille auctor quoque suspectum habet amyllum, e quo gelatina paratur ad linteorum flacciditatem firmandam, eique adscribit acrimoniam cutim arrodentem, cui tamen potius venia est danda. Herbas nocentes ad vestimenta tingenda in vsum vocari, vix est probabile, siquidem in nocentes sufficiunt. E mineris autem a quibusdam, non vt colorem inducat, sed potius vt colorem ex vegetabilibus extortum mutet, in vsum vocatur arsenicum, quem POERNERVS ⁱ⁾ prouti verum est, vt damnosum et pelliferum pigmenti remedium recit

f) de Peste L. II. c. 3. p. 148.

h) Vol. H. p. 819.

i) D. CARL WILH. POERNER *chymische Versuche und Bemerkungen zum Nutzen der Färbekunst. Th. I. p. 190.*

licit. E coloribus autem, quos vestimenta ostendunt, excipitur niger qui aestu iam satis praemente, plures radios solis attrahit et calorem molestum auget^{m)}. Praeter haec commemorata damna vestitus materiae, quae inhaerent, alia in scenam producamus, quae nulla esse, disputabunt elegantiae quacsitae nimii cultores. Implentur vestimenta aliis odoratis et vnguentis, tuncque recte immundae iudicantur a RICHTEROⁿ⁾, saepius iam teste euocato, his verbis: non multum absim illas etiam vestes pro immundis agnoscere, quae semper odoramenti aliquid tanquam thecae in pharmacopoliis spirant. Vestes oleis balsamis, vnguentis odoratis imbutae non vacant damno. Etenim post dissipatos fugaces spiritus haeret et figitur, quod stipat et corruptionem tendit. Eiusmodi vestes medicum inprimis deponere debere, probavit Celeberimus TRILLERVS, Vir arte et facundia pollens^{o)}. Namque v. c. oleum aethereum Lauendulae spicae apud nos vsitatissimum, quod acutum diffundit odorem, pluribus inprimis foeminis hysterics magis molestum quam tolerabilem et delectantem. Vel etiam a corporibus odoriferis in peris gestis omnis vestitus attrahit odorem. Vitare omnino debet, ait CONRADVS DIETERICHVS^{p)} Medicus vestimenta odorifera: optime olet Medicus, quum nihil olet. Hippocrates acutos damnat a quibus plurimi moleste habentur, et potissimum mulieres propter vterum. Quo cum medicinae patris monito conuenit Ludouici Septalii consilium^{q)}: caueant sedulo Medici, ne odoratis morbi concitentur: saepe enim Moschum et similia redolentes hysterics mulieres

m) FRANK *Syst. der med. Policey* p. 773.

n) Vol. II. p. 388.

o) *Diff. de odore Medici*.

p) In *Iatro Hippocratico* p. 1313.

q) *Caution. Med. L. I. 7. p. 3.*

lieres necant. Roderici a Castro ^{r)} consilium hoc est: Omnino odorato nimis et praesertim Ambra. Moscho aut Zibetho delibutas chirothecas caute deponat Medicus ad strangulationes ex vtero vexatas accedens: nam et harum rerum adore facile excitatur symptoma, aut si iam adsit, magis ingrauescit. Nec omnino desunt, qui viro graui indecorum esse putent, Moscum, Ambram et similia quasi muliebria redolere. Varia sunt genera materiae morbosae, quae vsus vestimentorum quotidianus excipit, et deinde aliis corporibus reddit. Ante omnia morbi cum exanthematibus coniuncti considerentur, nam cum manifestis vestigiis viam suam indicant, fontem statim produunt, e quo manarunt. Eminent inter caeteros ariolae, quas per vestes facillime propagari posse, notum est. Tota regio per vestimenta pauca, eaque iam aliquandiu deposita sed adhuc inclusa, infecta est hoc veneno antea incognito. ROSEN a ROSENSTEIN ^{s)} refert nauem belgicam ao. 1718. cursum suum promantium bonae spei versus dirigentem, hunc importasse morbum, secum dum habuit tres infantes varicellas qui superarant, quorum lintea, quae per morbum gestarant, e cista prompta, lauata sunt. Quo facto morbus homines corripuit, antea qui eum prorsus ignorarunt. Pestem scimus per vestes propagari, et in his regionibus atrocius faeuire, vbi defunctorum vestitus ad haeredes abit, illum in vsu adhibentes.

Ad scabiem sanandam idem ille auctor infantum Medicus non spernendus, vt crebrius purgetur omnis, qui illos circumdat amictus, adhortatur, probe intelligens per vestitum hunc morbum facillime

pro-

r) Medic. polit. Lib. III. cap. 4. p. 125.

s) Anweisung zur Kur der Kinderkrankheiten, aus dem Schwed. übersetzt von D. Murray. p. 104.

propagari ¹⁾ Quid? quod compertum est per mantile, quo Scabiosus se abstererat, hoc miasma fuisse translatum in alios. Cur vero testimonia afferantur ad probandam propagationem morbi syphilitici per vestimenta, dum tristis et frequens observatio omnes dirimit dubitationes. Prostant testimonia ROSENSTENII ²⁾ ex aliis auctoribus commemorata et propriis observationibus confirmata. HILDANVS ³⁾ refert de ancilla quae simul cum tibialibus pueri, hoc morbo contaminati, illum statim induerat. Maior cautio est necessaria ut semen morbi chronici per vestes aequae facile in alios abiens, euitetur. Exanthemata enim, praeter Scabiem, quae aestum non excitat, sunt cum febre coniuncta, indeque statim cognoscuntur. Sed lentius iugulat phthisis et hectica febris. Acutae febres vires naturae ad resistantiam prouocant, haec autem sensim sensimque destruunt, et quem faciunt calorem, non subigit materiam sed dum vires prosterunt et solida acri lymphā labefactant, corpus solvunt. Tristem haereditatem vocat RICHTERVS ⁴⁾ vestem ab iis, qui morbis chronicis sunt defuncti. Crebra experientia constat a phthisicis et tabidis transiisse hac via morbum ad alios, a quibus ille metus multum absuit. Eadem censura sunt eae vestes dignae, quae membra attegunt podagrica et arthritica. Fuit, pergit RICHTERVS cui podagricus lectum suum et vestimenta sua reliquerat, quibus ille laetus lumbenterque usus ante elapsum annum podagra et chiragra, malis antea propfus incognitis, affligi coepit. Inde FRANKIVS ⁵⁾ contendit optimum

B 2

CON-

1) vid. p. 15. 408.

2) p. 464.

3) in observationib. medic. Cent. V. obseruat. 97.

4) Vol. II. p. 392.

5) Im System einer vollständigen medic. Policey, P. III. p. 778.

consilium morbos supprimendi in eo esse locatum vt igne cremarentur. Per annos tuto potest inhaerere venenum, inprimis in vestimentis laneis, donec calore corporis excitatum ab hoc infugitur. Sat dictum putamus de morborum feminibus, per vestimenta transponendis ad alia corpora. Breuiter nunc commemoretur collectio squaloris damnosa e corporum sanorum exhalatione in amictu facta. Quotidie et continuo per plures et subtiles partes eorum quae sunt corpori ingesta, per cutim abigi, accurata indicat obseruatio, hancque secretionem cutaneam valde esse necessariam et salutarem, molestae affectiones indicant, post illam suppressam quae sequuntur. Itaque semper sunt superflua eiicienda, sed non sufficit vt particulae illae damnosae e corpore eliminentur, procul ab hoc sunt arcendae, quia e pororum facilitate egredi possunt ac intrare. Excipiuntur a partibus corpori proximis, et tam diu haec machinam arcte circumcingunt, facile quoque possunt ad cutim venire, idque duplici ratione efficitur. Humores serosi quorum non exigua pars est perspiratio cutanea, sale animali abundant. Hoc excipitur a vestimentis et partes aquosae quibus est resolutum euaporant ope caloris interni et frigoris externi quod offendit vestes. Quibus vero in aërem dispersis, sal animale remanet et a vestibus detritum, ac inprimis si haec madidae sunt ab iniuriis externis, regreditur in corpus. Quocertior vero perspiratio cutanea perpetuo durat eo copiosior accumulabitur humiditas, quando dies noctesque vestes corpori iueumbunt. Sentiant etiam ii, quibus hoc interdum praeter consuetudinem accidit, si mane surgunt, ardorem in cute et prurimum. Inde etiam homines tanta pressa egestate, vt ne quidem habeant stragula quibus caput imponant, sed omni hora tunicam gerere eandem cogantur, odorem cadauerosum, qualis plerumque est mendicorum exspirant. Iam habitu corporis cognoscitur quo regimine illud tuetur. Est enim ille plerumque cachecticus ex continuo

inuio eiusdem amictus vsu. Hinc GESNERVS*) nunciat Drummendum
 abseruasse, febres inueteratas, et certe in cachexiam inclinantes, aegro-
 tos in nosocomiis reliquisse, sine omni medicamentorum vsu, solum-
 modo vestium et lectorum mutatione. Tandem et materia peregrina
 a corporibus, quae nos circumdant, detrita, et in vestibis aggregata,
 nobis infesta fieri potest. Omnia si recensere vellemus amplissimus
 campus denuo aperiretur, sufficiat potius praecipua nominasse. Omnes
 particulae a corporibus, quae manibus vel igne tractantur, relictae, sunt
 vapores sicci et humidi et pulueres. Inter vapores siccos fumum illum
 primum ponamus qui tot habet olores quot laudatores, et qui aequè
 offendit ac delectat. Herbae nicotianae fumum, cum corpori sit sem-
 per proximus, vestes occupare scimus. Satis certe iam ex odore possunt
 agnosci, quorum fauces tubuli fictilis ligneiue adustus halitus continuo
 alluit. Praeter molestiam quam patiuntur nares, cutis etiam offendi-
 tur, quam hic fumus satis acris exsiccatur et constringit. Fumus cum
 particulis salinis aleofas cum terreis coniunctas, et principium acidum
 continet. Haec omnia colliguntur in vestimentorum textura. Iupri-
 mis autem pars aleoso terrea si interflitia replet, impedit, quo minus
 perspiratio interna et aer externus corpus possit ventilare. Idem iudi-
 cium ferri potest de fumo quem flamma oleo nutrita producit. Peri-
 culosissimi vapores certe sunt qui surgant e metallis. Itaque non pos-
 sunt laudari halitus sulphuris per tossionem euoluti, cuius effectum ex-
 unius modo filii sulphurei incendio in multis animaduertimus. Vapores
 humidi multi sunt, si quidem omne corpus calore idemque mensuris
 resolutum euaporat. Reprehendi meretur vapor ille acris et acido ranci-
 dus,

*) In den Entdeckungen der neuesten Zeit, der Arzneygelahrtheit. Erster
 Band. p. 33.

dus, qui inter saponis coctionem euoluitur et saponariorum vestes im-
 pregnat. Pulueres sicci sunt inprimis ii, qui in molis volitant, vbi fru-
 menta teruntur. Hi replent vestes et ad cutim sensim sensimque ve-
 niunt, vbi perspirabili materia aciores facti et huic sunt inimici, et
 animalculis impuris nutrimentum praebent, quorum plures alunt moli-
 tores et alii qui farinosi pulueribus saepius sunt circumfusi.

Multa quidem sentimus adhuc superesse, quae huic tractationi lon-
 gius persequendae materiam subiciant, sed vt finem annectamus monet
 causa qua propter omnis labor est susceptus, et quo nil suauius a Praefi-
 de nostrae Societatis Gravissimo mihi poterat iniungi, a commilitonibus
 nil iucundius percipi, et a me nil dulcius cogitari, quam vt eorum
 omnium nominibus tester, quam carus singulis sis, et quanta tristitia,
 Tuus discessus illos afficiat. E quidem nos, CANDIDATE DILECTISSIME,
 afflictos relinquis, attamen cum TE, laboribus academicis gloriose
 confectis, omnibus, quibus talis, qualis TV, es virtutis praemiis ornan-
 dus, affectum, amicorum academicorum in posterum certe memo-
 rem videamus abire: Spes amicitiae hic conditae sequenti tempore
 etiam seruandae, nos exhilarat. Quod eo certius fieri merito puta-
 mus, cum ea tantum est amicitia iucunda et firmissima, quam simi-
 litudo morum coniunxit. Ex quo enim inter nos es versatus, ne-
 mo nostrum non TVVM agnoscebat animum sincerissimum. Ad
 omnium commilitonum TVORVM animos, cum TE sic accommo-
 dare didiceris, vt quilibet, praeter difficillimum, consuetudinis TE-
 CVM posset capere fructus dulcissimos, quid, de aegrotis TVAE cu-
 rationi committendis speramus? Expansis TE expectant manibus,
 duris lectulis grauati, solatium a TE petunt, et quod petunt impe-
 trabunt. inprimis erecti rumoribus de TVIS in arte medica faculta-
 tibus.

tibus. Neque enim solum ipse testaris, medicamentis aegrotantibus esse medendum, sed etiam TVA humanitas et industria, quomodo sint miseri tractandi, optime nobis omnibus ac singulis nota, id comprobat. Qua propter tutissimam iudicamus Illustrissimi Comitis, et aliorum sanitatem, qui hanc TIBI dum credit, hoc insignis fiduciae documento luculenter docet, TE tempus, quod studia academica exigunt, considerate, et fructu haud poenitendo bene collocasse. Ad quae vero officia explenda, ut TVA ipsa salus sit incolumis, ex animo optamus. Haec autem pia vota non solum abeundo audies, sed quoque longe et diu a TUIS si vixeris seiunctus percipies, nos omnes euncta fausta TIBI apprecari.

